

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

[Redacted address lines]

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Juridische Zaken

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/venj

Contactpersoon

[Redacted contact name]

T [Redacted telephone]

F [Redacted fax]

Ons kenmerk
744407

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Datum 16 maart 2016
Onderwerp Besluit op bezwaar

Geachte [Redacted name],

Bij brief van 22 december 2015, ontvangen op 22 december 2015, heeft u een bezwaarschrift ingediend tegen mijn besluit van 11 november 2015 met kenmerk 695139.

Met deze brief wordt op uw bezwaarschrift beslist.

Besluit

Ik verklaar uw bezwaarschrift deels gegrond. Voor de motivering van het besluit verwijs ik naar de beoordeling van het bezwaar.

Verloop van de procedure

Uw verzoek om een kopie van de correspondentie van de Evaluatiecommissie Tuitjenhorn met prof. dr. D.R.A. Uges aan het ministerie van VWS, is door dat ministerie doorgestuurd en door mijn ministerie op 10 september 2015 ontvangen. De ontvangst van uw verzoek is schriftelijk bevestigd bij brief van 15 september 2015 (kenmerk 684610). Bij brief van 6 oktober 2015 (kenmerk: 691164) is de beslistermijn met vier weken verdaagd.

Bij besluit van 11 november 2015, kenmerk 695139, is het verzoek deels toegewezen.

Bij brief van 22 december 2015, ontvangen op 24 december 2015, heeft u hiertegen een bezwaarschrift ingediend.

In onderling overleg is de datum van de hoorzitting vastgesteld. Op 10 februari 2016 vond de hoorzitting plaats bij het ministerie van Veiligheid en Justitie. Voor de samenstelling van de commissie en het verhandelde ter zitting verwijs ik naar het verslag van de hoorzitting dat als bijlage bij dit besluit is gevoegd en hier als herhaald en ingelast dient te worden beschouwd.

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

Uw bezwaarschrift is ingediend binnen zes weken na bekendmaking van het besluit. Het voldoet ook aan de overige door de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) gestelde eisen zodat het bezwaarschrift ontvankelijk is.

Beoordeling van het bezwaar

Wettelijk kader

Ingevolge artikel 3, eerste lid, van de Wob kan een ieder een verzoek om informatie neergelegd in documenten over een bestuurlijke aangelegenheid richten tot een overheidsorgaan of een onder verantwoordelijkheid daarvan werkzame instelling, dienst of bedrijf. Een dergelijk verzoek wordt ingewilligd met inachtneming van het bepaalde in artikelen 10 en 11 van de Wob.

Ter informatie treft u in een bijlage de relevante wetsartikelen aan, waarnaar ik verwijs in mijn beslissing op bezwaar.

Gronden van uw bezwaar

In uw bezwaarschrift en tijdens de hoorzitting heeft u - kort samengevat - aangevoerd dat:

- a) de openbaarmaking voor eenieder van de informatie zwaarder zou moeten wegen dan het belang van de nabestaanden van de betrokken patiënt. U heeft daarbij de kanttekening gemaakt dat in deze casus een heleboel informatie die de persoonlijke levenssfeer betreft eerder wel openbaar is gemaakt.
- b) de openbaarmaking voor eenieder van de informatie zwaarder zou moeten wegen dan het belang van derden, waaronder de (leden van de) evaluatiecommissie, het Openbaar Ministerie en mijn ministerie;
- c) u het niet eens bent met de conclusie dat openbaarmaking van het advies van prof. Uges niet zinvol zou zijn omdat er slechts weinig leesbare informatie in het document zou staan na toepassing van de weigeringsgronden uit de Wob.

Overwegingen ten aanzien van de gronden van uw bezwaar

Met betrekking tot deze argumenten overweeg ik het volgende.

ad a. Eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer

De twee documenten die zijn aangetroffen naar aanleiding van uw verzoek, bevatten informatie over het medicatiegebruik van de overleden patiënt en zijn medische conditie. Ten aanzien van deze gegevens handhaaf ik de weigering van openbaarmaking op grond van artikel 10, tweede lid, aanhef en onder e, van de Wob.

Voor wat betreft het medicatiegebruik en de medische conditie van de overleden patiënt, ziet dit op informatie over de periode dat de persoon waarover die gegevens handelen in leven was. Deze informatie valt daarmee onder de persoonlijke levenssfeer (uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 27 april 2011, ECLI:NL:RVS:2011:BQ2643).

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Sector Juridische Zaken

Datum
16 maart 2016

Ons kenmerk
744407

De persoonlijke levenssfeer van de betrokken patiënt dient ook na zijn overlijden te worden gerespecteerd. Ook kan openbaarmaking van deze informatie implicaties hebben voor de persoonlijke levenssfeer van de nabestaanden. Deze belangen verzetten zich tegen de openbaarmaking van de informatie over het medicatiegebruik van de overleden patiënt en zijn medische conditie. Uw argument dat in deze casus reeds eerder informatie die de persoonlijke levenssfeer van de overleden patiënt betreft openbaar is gemaakt, voor zover daarvan al sprake zou zijn, is op zichzelf gezien geen reden om de belangenafweging ten aanzien van deze informatie, anders te laten uitvallen.

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Sector Juridische Zaken

Datum
16 maart 2016

Ons kenmerk
744407

Volledigheidshalve merk ik op dat ik ten aanzien van namen van ambtenaren de weigering van openbaarmaking op grond van artikel 10, tweede lid, aanhef en onder e, van de Wob handhaaf. Ik ben van oordeel dat ten aanzien van deze gegevens het belang dat de persoonlijke levenssfeer wordt geëerbiedigd, zwaarder moet wegen dan het belang van openbaarheid. Weliswaar kan, waar het gaat om beroepshalve functioneren van ambtenaren, slechts in beperkte mate een beroep worden gedaan op het belang van eerbiediging van hun persoonlijke levenssfeer. Dit ligt anders indien het betreft het openbaar maken van namen van de ambtenaren. Namen zijn immers persoonsgegevens en het belang van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer kan zich tegen het openbaar maken daarvan verzetten. Daarbij is van belang dat het hier niet gaat om het opgeven van een naam aan een individuele burger die met een ambtenaar in contact treedt, maar om openbaarmaking van de naam in de zin van de Wob. Voorts betreft het geen namen van ambtenaren die vanuit hun functie regelmatig in de openbaarheid treden of waarbij de ondertekeningbevoegdheid een rol speelt.

Ten aanzien van de resterende gegevens in het tweede document (advies prof. Uges), ben ik na heroverweging van mening dat het belang van het eerbiedigen van de persoonlijke levenssfeer van zowel de overleden patiënt als diens nabestaanden zich niet verzet tegen openbaarmaking. Op dit punt verklaar ik uw bezwaar gegrond.

ad b. Onevenredige benadeling

Op grond van artikel 10, tweede lid, aanhef en onder g, van de Wob, blijft verstrekking van informatie achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen het belang van het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden.

Openbaarmaking van het medicatiegebruik van betrokken patiënt en zijn medische conditie raakt niet alleen de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen maar zou naar mijn oordeel ook leiden tot onevenredige benadeling van de Staat en in het bijzonder van mijn ministerie en het Openbaar Ministerie. Ten aanzien van deze gegevens handhaaf ik de weigering van openbaarmaking op grond van artikel 10, tweede lid, aanhef en onder g, van de Wob. Daarbij is van belang dat deze gegevens waarop een (afgeleide) geheimhoudingsplicht rust, zijn verkregen in het kader van een strafrechtelijk onderzoek. Het OM heeft deze gegevens vervolgens verstrekt aan een onafhankelijke onderzoekscommissie die is ingesteld om het overheidshandelen in de casus Tuitjenhorn te evalueren. Openbaarmaking van deze informatie zou ertoe kunnen leiden dat geheimhouders minder snel bereid zullen zijn om dergelijke informatie in de toekomst aan het OM te verstrekken. Bovendien zou openbaarmaking van dergelijke informatie ertoe kunnen leiden dat betrokken organisaties en personen in het vervolg minder snel

bereid zullen zijn om medewerking te verlenen aan een onafhankelijke onderzoekscommissie die is ingesteld om overheidshandelen te evalueren. Dat zou het evalueren van overheidsoptreden in de toekomst kunnen bemoeilijken of onmogelijk maken. Ik ben van oordeel dat het belang van het voorkomen van bovenstaande onevenredige benadeling zwaarder moet wegen dan het belang van openbaarheid.

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Sector Juridische Zaken

Datum
16 maart 2016

Ons kenmerk
744407

Om die reden handhaaf ik het primaire besluit ten aanzien van weigeringsgrond van artikel 10, tweede lid, aanhef en onder g, van de Wob en verstrek ik de informatie over het medicatiegebruik van de overleden patiënt en zijn medische conditie niet.

ad c.

U heeft gesteld dat u het niet eens bent met de conclusie dat openbaarmaking van het advies van prof. Uges niet zinvol zou zijn omdat er slechts weinig leesbare informatie (aanhef, adressering en openingszin) in het document zou staan na toepassing van de weigeringsgronden uit de Wob. Daarbij heb ik in het primaire besluit gesteld dat de conclusie in het advies van prof. Uges van 26 september 2014 is verwerkt in het rapport van de Evaluatiecommissie Tuitjenhorn. Dit rapport is reeds openbaar. Op openbare informatie is de Wob niet van toepassing. U heeft aangegeven het gelakte document en de reeds openbare informatie desalniettemin te willen ontvangen. Omdat ik uw bezwaar deels gegrond verklaar op de grond a) en het advies van prof. Uges, met uitzondering van het medicatiegebruik en de medische conditie van de overleden patiënt en de naam van de betrokken ambtenaar, openbaar maak, kom ik niet toe aan de beoordeling van uw bezwaar op dit punt.

Besluit

Gelet op hetgeen hiervoor is overwogen verklaar ik uw bezwaar deels gegrond en herroep het bestreden besluit gedeeltelijk. Ik handhaaf het besluit ten aanzien van het eerste document (adviesaanvraag aan prof. Uges) en maak het tweede document (advies van prof. Uges) openbaar voor zover het betreft de informatie die geen betrekking heeft op het medicatiegebruik en de medische conditie van de overleden patiënt en de naam van de betrokken ambtenaar. Daarbij verstrek ik ook de reeds openbare informatie.

Hoogachtend,
De Minister van Veiligheid en Justitie
namens deze,

M.H.A. van der Meer Mohr- Soons
Plv. hoofd van de sector Juridische Zaken
van de Directie Wetgeving en Juridische Zaken

BEROEPSCLAUSULE

U kunt tegen deze beschikking beroep instellen bij de Afdeling publiekrecht, team bestuursrecht algemeen van de rechtbank Amsterdam, postbus 75850, 1070 AW Amsterdam. Het beroepschrift moet binnen zes weken na de dag waarop de beschikking u is toegezonden door de rechtbank zijn ontvangen. U kunt ook digitaal beroep instellen bij de rechtbank Amsterdam via <http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht>. Daarvoor moet u wel beschikken over een elektronische handtekening (DigiD). Kijk op de genoemde site voor de precieze voorwaarden.

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Juridische Zaken

Datum
16 maart 2016

Ons kenmerk
744407

Het beroepschrift moet op grond van artikel 6:5 van de Algemene wet bestuursrecht zijn ondertekend en bevat ten minste de naam en adres van de indiener, de dagtekening, de omschrijving van het besluit waartegen het beroep is gericht, zo mogelijk een afschrift van dit besluit, en de gronden waarop het beroepschrift rust. Van de indiener van het beroepschrift wordt griffierecht geheven door de griffier van de rechtbank. Nadere informatie over de hoogte van het griffierecht en de wijze van betalen wordt door de griffie van de rechtbank verstrekt.

Vraag 1.

Wat is de waarschijnlijkheid dat de dood intreedt bij SC toediening van 1000 mg morfine en 350 mg midazolam bij betrokken patiënt.

Hoge doseringen morfine worden soms gegeven om een patiënt buiten kennis te brengen en overlijden te bespoedigen. Overdosering van opiaten (zoals morfine en fentanyl) geven bewusteloosheid en ademdepressie (remming van de ademhaling). Overdoseringen kunnen ook een delier luxeren en myoclonieën veroorzaken. De aanbevolen dosis als palliatief bij dyspneu SC is 10 mg / 24 uur of 2,5 – 5 mg SC of IM eventueel na vier uur herhalen, daarna eventueel met 50% verhogen.

De opgegeven letale dosis van morfine scheelt nogal, zowel in de literatuur als in de praktijk. Mede daarom wordt bij intraveneuze executies geen morfine als toxicum gegeven. RC Dart Medical Toxicology (De Ellenhorn) geeft als acute orale (per drank) lethale dosis 120 mg morfine, maar er zijn ook gevallen van overlijden bij 50 mg. Clarke's geeft als geschatte minimale lethale orale dosis voor volwassenen 200 mg, maar door tolerantie kan dit soms oplopen tot het tienvoudige = 2000mg.

Echter Clarke's vermeldt dat SC (subcutaan), IM (intramusculair) en IV (intraveneus) toediening snelle en goede opname van morfine uit de injectievloeistof heeft en dat oraal slechts 20 à 30 % beschikbaarheid geeft. Ergo de lethale hoeveelheid SC zou dan eventueel na langdurig gebruik kunnen oplopen tot 500 mg.

Overdosering met een benzodiazepine als midazolam geeft bewusteloosheid en ademdepressie. Ook over de lethale toxiciteit van benzodiazepines wordt verschillend gedacht. Normaliter wordt een sterke overdosis midazolam niet als lethaal beschouwd. Echter in deze casus wordt wel van een 15 à 35-voudige dosis gesproken. In ieder geval is het bekend dat midazolam het toxische effect van morfine versterkt.

In conclusie: De aan onderhavige patiënt gegeven SC dosis van 1000 mg morfine en 350 mg midazolam kan met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid als dodelijk worden beschouwd.

Vraag 2.

Maakt het voor het antwoord op vraag 1. uit of morfine SC of IM is toegediend?

Nee, dat maakt niet uit, mede door de goede beschikbaarheid via beide toedieningswegen en de toch al overdosering boven het lethale dosispunt.

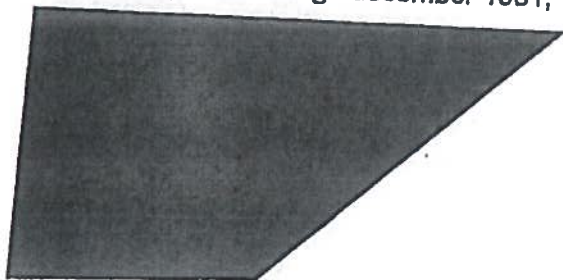
Vraag 3.

Is een dergelijke hoeveelheid morfine en/of midazolam na overlijden nog in het lichaam van overledene aan te tonen, of neemt de concentratie ook na overlijden –ongeveer 30 minuten na het toedienen van de stoffen– af?

Morfine kan nog lang in postmortaal bloed (mits gekoeld of ingevroren) worden aangetoond, niet alleen als morfine zelf maar ook als metaboliet. In deze casus zal men duidelijk morfine in bloed kunnen aantonen van deze lethale SC injectie (na de dood wordt morfine niet meer gemetaboliseerd in het lichaam) alsmede van metabolieten van de morfinemedicatie uit de weken voorafgaand aan het overlijden. Het is wel van belang postmortaal uit te gaan van femoraal bloed, omdat morfine 1 tot 5-voudig cumuleert in hartbloed.

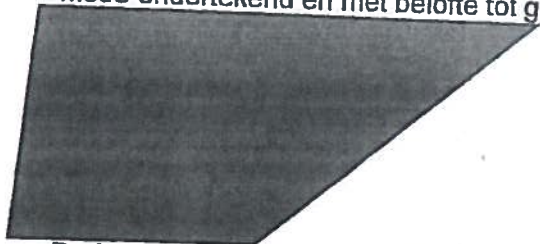
Ook midazolam zal nog lang in postmortaal bloed aantoonbaar zijn. Eventuele kwantitatieve resultaten zullen voorzichtig en met brede marges moeten worden beoordeeld.

Aldus naar waarheid opgemaakt conform het NRGD en de Belofte als vast gerechtelijk deskundige december 1981,

Prof. dr. Donald Robert Alexander Uges, NRGD, LRGD, DMP, DABFE,
klinisch en forensisch toxicoloog – farmacoloog te Groningen

Mede ondertekend en met belofte tot geheimhouding,

Prof. dr. Daniel Johannes Touw, BIG geregistreerd ziekenhuisapotheker,
klinischfarmacoloog / toxicoloog ERT, ft-NRGD, te Groningen

Dit rapport werd beoordeeld en gecontrasigneerd onder volledige geheimhouding door mijn opvolger Prof. dr. D.J. Touw, conform onze Standard Operation Procedures, teneinde optimale kwaliteit te bewerkstelligen.

Bijlage 1: Artikelen 10 en 11 van de Wet openbaarheid van bestuur

Artikel 10

1. Het verstrekken van informatie ingevolge deze wet blijft achterwege voor zover dit:
 - a. de eenheid van de Kroon in gevaar zou kunnen brengen;
 - b. de veiligheid van de Staat zou kunnen schaden;
 - c. bedrijfs- en fabricagegegevens betreft, die door natuurlijke personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld;
 - d. persoonsgegevens betreft als bedoeld in paragraaf 2 van hoofdstuk 2 van de Wet bescherming persoonsgegevens, tenzij de verstrekking kennelijk geen inbreuk op de persoonlijke levenssfeer maakt.
2. Het verstrekken van informatie ingevolge deze wet blijft eveneens achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen de volgende belangen:
 - a. de betrekkingen van Nederland met andere staten en met internationale organisaties;
 - b. de economische of financiële belangen van de Staat, de andere publiekrechtelijke lichamen of de in artikel 1a, onder c en d, bedoelde bestuursorganen;
 - c. de opsporing en vervolging van strafbare feiten;
 - d. inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen;
 - e. de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer;
 - f. het belang, dat de geadresseerde erbij heeft als eerste kennis te kunnen nemen van de informatie;
 - g. het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden.
3. Het tweede lid, aanhef en onder e, is niet van toepassing voorzover de betrokken persoon heeft ingestemd met openbaarmaking.
4. Het eerste lid, aanhef en onder c en d, het tweede lid, aanhef en onder e, en het zevende lid, aanhef en onder a, zijn niet van toepassing voorzover het milieu-informatie betreft die betrekking heeft op emissies in het milieu. Voorts blijft in afwijking van het eerste lid, aanhef en onder c, het verstrekken van milieu-informatie uitsluitend achterwege voorzover het belang van openbaarmaking niet opweegt tegen het daar genoemde belang.
5. Het tweede lid, aanhef en onder b, is van toepassing op het verstrekken van milieu-informatie voor zover deze handelingen betreft met een vertrouwelijk karakter.
6. Het tweede lid, aanhef en onder g, is niet van toepassing op het verstrekken van milieu-informatie.
7. Het verstrekken van milieu-informatie ingevolge deze wet blijft eveneens achterwege voorzover het belang daarvan niet opweegt tegen de volgende belangen:
 - a. de bescherming van het milieu waarop deze informatie betrekking heeft;
 - b. de beveiliging van bedrijven en het voorkomen van sabotage.
8. Voorzover het vierde lid, eerste volzin, niet van toepassing is, wordt bij het toepassen van het eerste, tweede en zevende lid op milieu-informatie in aanmerking genomen of deze informatie betrekking heeft op emissies in het milieu.

Artikel 11

1. In geval van een verzoek om informatie uit documenten, opgesteld ten behoeve van intern beraad, wordt geen informatie verstrekt over daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen.

2. Over persoonlijke beleidsopvattingen kan met het oog op een goede en democratische bestuursvoering informatie worden verstrekt in niet tot personen herleidbare vorm. Indien degene die deze opvattingen heeft geuit of zich erachter heeft gesteld, daarmee heeft ingestemd, kan de informatie in tot personen herleidbare vorm worden verstrekt.
3. Met betrekking tot adviezen van een ambtelijke of gemengd samengestelde adviescommissie kan het verstrekken van informatie over de daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen plaatsvinden, indien het voornemen daartoe door het bestuursorgaan dat het rechtstreeks aangaat aan de leden van de adviescommissie voor de aanvang van hun werkzaamheden kenbaar is gemaakt.
4. In afwijking van het eerste lid wordt bij milieu-informatie het belang van de bescherming van de persoonlijke beleidsopvattingen afgewogen tegen het belang van openbaarmaking. Informatie over persoonlijke beleidsopvattingen kan worden verstrekt in niet tot personen herleidbare vorm. Het tweede lid, tweede volzin, is van overeenkomstige toepassing.